

Aleš Knápek byl ostatně také prvním referujícím konference s příspěvkem – jak jinak – o okolnostech uvedené čáslavské bitvy, prvního vojenského měření sil českého stavovského povstání, potažmo celé třicetileté války. Navázala na něj Klára Andresová z pražského Vojenského historického ústavu se zamyšlením nad povahou vojenského tažení a polního tábora na základě dobových vojenských pouček, přičemž se soustředila na dobu před rokem 1618, aby její úvahy byly relevantní k diskutovaným čáslavským událostem. Pavel Hrnčířik následně publikum seznámil se stavem dělostřelectva na počátku třicetileté války a s jeho úlohou při čáslavské bitvě. Jan Kilián z katedry historie FPE ZČU v Plzni na závěr prvního bloku přítomným posluchačům přiblížil život Arnošta z Mansfeldu s důrazem na jeho osudy v době českého stavovského povstání. Ve druhém dopoledním bloku přišli ke slovu zahraniční hosté – nejprve Vladimír Segeš z bratislavského Vojenského historického ústavu s referátem o souvislostech mezi třicetiletou válkou a uherskými stavovskými povstáními, zatímco Attila Tózsza-Rigó z miškovecké univerzity komparoval hodnocení sedmihradského knížete Gábora Bethlena v západoevropské a maďarské odborné literatuře. Skutečnou „hvězdu“ evropské historiografie (ač na poli medievistiky) si mohli čáslavští posluchači vyslechnout díky příspěvku o třicetileté válce v polském dějepiscetví v podání Wojciecha Iwańczaka z univerzity Kielce. Příznačné ovšem je, že i Iwańczak zkonstatoval jen malý zájem svých kolegů o tento válečný konflikt. Jiří Jurok z novojičínského muzea pak ještě pohovořil o politickém myšlení Jana Oršínovského z Fürstenfeldu a Mikuláše Diviše z Doubravína coby protagonistů českého stavovského povstání.

První z odpoledních bloků po společném obědě zahájila Kateřina Blažková z Muzea T. G. Masaryka v Rakovníku svým příspěvkem o bitvě u Rakovníka, jež bezprostředně předcházela bitvě bělohorské. Českobrodský muzejník Vladimír J. Mrvík se na základě soupisu vojenských pobytů v Českém Brodě v letech 1631–1635 zaměřil na každodenní válečnou realitu v tomto královském městě. Jana Vaněčková, kutnohorská archivářka, rozebrala jeden z pozoruhodných narativních pramenů k dějinám třicetileté války, spisování čáslavského písaře Václava Formiky Poděbradského z roku 1653. Miroslav Plaček z katedry archeologie a muzeologie FF MU v Brně obsáhle a za pomoci bohatého ikonografického materiálu i názorně pojednal o vývoji raně novověkých fortifikací, přičemž primární pozornost věnoval rondelům a bastionům. Závěrečný blok byl dominantně archeologický. Michal Preusz z plzeňské katedry archeologie nejprve shrnul nejnovější bádání o archeologii českého stavovského povstání, aby se poté slova ujal Filip Velímský (Archeologický ústav AV ČR) s příspěvkem o nálezech mincovních depotů z období třicetileté války na Čáslavsku a Kutnohorsku. Referát o Kutnohorsku, konkrétně o jeho proměnách za třicetileté války, pak v podání Pavla Nováka z Národního zemědělského muzea celé jednání uzavřel.

Organizátorům se jistě podařilo pozvat pestrou škálu specialistů z různých oborů, o to větší však byla škoda, že kvůli časové tísní a nedisciplinovanosti některých referentů v podstatě nevybyl prostor na diskusi. A počasí, byť skoro po celý měsíc nebývale slunečné, tentokrát bohužel nepřálo ani exkurzi po čáslavském bojišti, nabídnuté Alešem Knápkem na druhý den po konferenčním jednání. Příspěvky v písemné podobě by se měly v dohledné době objevit v konferenčním sborníku.

Jan Kilián

Konferencje Dyplomacja i wojskowość w dobie wojny trzydziestoletniej (1618–1648), 23. – 14. května 2018, Szczecin

V poněkud komorní atmosféře a stranou mezinárodního zájmu proběhla ve dnech 23. a 24. května na štetínské univerzitě, v moderních prostorách filozofické fakulty na Krakovské

ulici, konference k problematice vojenství a diplomacie za třicetileté války, uspořádaná Institutem pro historii a mezinárodní vztahy Štětínské univerzity, Archeologicko-historickým muzeem ve Stargardu a Zámekem pomoránských knížat ve Štětíně, pod patronátem rektora štětínské univerzity a maršálka západopomoránského vojvodství. Hlavním organizátorem byl ovšem Radosław Skrycki ze štětínské univerzity. A nebylo náhodou, že konference byla zahájena právě 23. května, tedy přesně čtyři sta let poté, co čeští rebelové svrhli z oken Pražského hradu císařské mistodrzící a otevřeli cestu válečnému běsu.

Prvním referujícím v odpolední prvního jednacího dne byl Jan Kilián, který přítomné polské publikum seznámil se svými průběžnými závěry z výzkumu vztahu mezi měšťany a vojáky za třicetileté války. Nenastínil přitom jen ony známé stinné stránky, jako vraždění, znásilňování, krádeže a další excesy, ale i neméně běžnou spolupráci obou společenských složek a zapojení vojáků do městské komunity. Následující dva referenti osobně nedorazili, takže jejich referáty mohly být pouze přečteny – Miroslawa Nagielského z varšavské univerzity i diplomatických jednáních císařského vyslance Matyáše Arnoldina z Klarštejna v Polsku roku 1635 ve světle jeho korespondence, která se dochovala ve vídeňských ústředních archivech, stejně jako Macieje Serwańskiego z univerzity poznaňské o polské diplomacie směrem k Francii za třicetileté války. Následně se slova ujal Radosław Gaziński ze štětínské univerzity a barvitě vylíčil události v západních Pomoranech v předvečer diskutovaného válečného konfliktu. Tehdejší vládnoucí kníže Bohuslav XIV. chtěl být sice neutrální, ale i vzhledem k tomu, že císařský generalissimus Valdštejn velmi stál o pomoránské přístavy, zůstalo jen u jeho přání. Na diskusi pak byl prostor i ve večerních kuloárech při noblesním pohoštění v jedné ze starobyklých štětínských vil.

Jednání pokračovala v dopoledních hodinách druhého dne. Daniel Wojtucki z vřatislavské univerzity zůstal věrný svému životnímu tématu a poreferoval o kriminalitě ve Slezsku v období třicetileté války. Zdůraznil zvláště násilnosti páchané vojáky, nebo bývalými vojáky, včetně toho nejproslulejšího, M. Hedlofffa, vraha několika set osob, včetně mnoha těhotných žen. Słubické Collegium Polonicum bylo zastoupeno kunsthistorikem Grzegorzem Podrucznym, jehož příspěvek se zabýval průběhem obléhání pevností v období třicetileté války a jejich vlivem na výstavbu moderních pevností v oblastech Pomorán, Nové Marky a Slezska. Hostitel, R. Skrycki, následně navázal představením švédské kartografie z válečných let, také na příkladu Pomorán a Nové Marky. Studentka štětínské univerzity Joanna Kościelna zanalyzovala funerální slavnosti, které se konaly na počest zabitého švédského krále Gustava II. Adolfa v červenci 1633 ve Wolgastu. Narativní prameny měly své zastoupení díky Monice Ogiewa-Sejnotové ze stargardského muzea, která publiku představila kronikářské zápisky Petera Rudolphiho, jež sice vznikly už po třicetileté válce, ale nemalou svou část jí věnovaly. Nejdleší a současně závěrečný, shrnující, referát patřil Andrzejowi Kamienskému z Polské akademie věd a zhodnocení vestfálského míru a jeho důsledkům ve sférách politiky i náboženství.

Navzdory komorní účasti zazněly na konferenci velmi zajímavé příspěvky, které kupříkladu české odborné veřejnosti mohou nemálo přiblížit významnou roli Pomorán na evropské šachovnici za třicetileté války. Škoda jen, že nedorazili i nějací zástupci ze Švédska, jehož se tamější dění tehdy nejužěji dotýkalo. Výsledkem štětínského jednání by měla být kolektivní monografie.

Jan Kilián